

Asia: HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Luontopaneeli kiittää lausuntopyynnöstä koskien valtion talousarviota 2022. Luontopaneelin lausunto koskee talousarviota siltä osin, kun se liittyy luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen.

Valtion talousarvioesitys mainitsee myös tavoitteenaan pysäyttää monimuotoisuuden kato ja turvata suotuisa tila vuoteen 2030. Tavoite on oikein asetettu, ja panostukset luonnonsuojelun rahoitukseen (Eryityisesti Helmi-elinympäristöohjemaan ja METSO-ohjelmaan) ovat erittäin tärkeitä väliaskeleina tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Luonnon monimuotoisuuden pysäyttäminen, eli luonnon kokonaisuheikentymättömyys, on myös YK:n biodiversiteettisopimuksen sekä EU:n biodiversiteettistrategian tavoite. Luontopaneeli kuitenkin arvioi, että talousarviossa esitetty panostus ei ole kokoluokaltaan riittävä tavoitteen saavuttamiseksi.

Esimerkiksi EU:n biodiversiteettistrategiassa todetaan nykyisen suojelualueverkoston olevan riittämätön luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja asetetaan tavoitteeksi suojelualueiden lisääminen niin, että vuoteen 2030 mennessä oikeudellisen suojelun piirissä on vähintään 30 prosenttia sekä EU:n maa- että merialueista, ja näistä vähintään kolmannes on oltava tiukan suojelun piirissä: Lisäksi pinta-alan katsomatta kaikki jäljellä olevat luonnontilaiset metsät ja vanhat metsät on suojeltava tiukasti.

Luonnon kannalta on oleellista että kaikkia luontotyyppejä turvataan, sillä ne tarjoavat elinympäristön erilaisille lajeille. Suojeluun, etenkin Etelä-Suomen metsissä, tarvitaan lisäpanostuksia. Tämän suojelutarpeen kustannuksiksi on arvioitu hieman eri tavoin priorisoiden joko 2,7 miljardia euroa (KEIMO-hankkeen arvio suojelun kaksinkertaistamisesta muilla kasvillisuusvyöhykkeillä paitsi Pohjois-Boreaalissa: n. 600 000 ha metsämaalle ja n. 200 000 ha kitumaalle, Kärkkäinen et al. 2021) tai 4,5 miljardia euroa (Luontopaneelin arvio maakunnittaiselle suojelutavoitteelle Etelä-Suomessa: n. 820 000 ha metsämaata, n. 40 000 ha kitumaata, Kotiaho et al. 2021). Jos lisäsuojelu toteutettaisiin vuoteen 2030 mennessä, tulisi näiden arvioiden perusteella yksinmetsäluontotyyppien suojeluun kohdentaa suuruusluokaltaan n. 300-500 miljoonaa euroa vuosittain.

Euroopan komissio aikoo ehdottaa sitovia luonnon ennallistamistavoitteita vuoden 2021 loppuun mennessä. Jos talvella julkaistava EU lainsäädäntö ennallistamisesta sisältää 15 % ennallistamisveloitteen, voidaan hyödyntää ympäristöministeriön asettaman ELITE työryhmän arvioita resurssitarpeesta: 38,5 miljardia euroa (luontotyyppien väliseen tasajakoon perustuen) tai 15,6 miljardia euroa (kustannustehokas priorisointi) vuoteen 2050 mennessä (Kotiaho et al. 2015). Toisin sanoen, ennallistamisen kustannukset voivat tulevaisuudessa olla vähintään n. 500 miljoonaa euroa vuosittain. Näiden ohjelmien lisäksi suojelua voidaan edistää ekologisen kompensaation keinoin. On hyvä, että uudistettavana olevassa luonnonsuojelulaissa on ehdotettu velvoittavaa

kompensaatiota silloin jos toimivaltainen viranomainen katsoo, että suojelumääräyksistä poikkeaminen on muista syistä perusteltua. Luontopaneeli pitää ensiarvoisen tärkeänä, että luonnonsuojelulain uudistuksessa säädetään ekologisesta kompensaatiosta myös sen vuoksi, että ehdotus pitää sisällään pelisääntöjä, jotka mahdollistavat vapaaehtoisen ekologisen kompensaation myös suojelualueiden ulkopuolella. Tämä on tärkeää sillä se luo yrityksille ja muille toimijoille vakaan näkymän vapaaehtoisten kompensaatioiden hyödyksilukemisesta.

Lähteet

Kotiaho, J. S. et al. (2015). Elinympäristöjen tilan edistäminen Suomessa: ELITE-työryhmän mietintö elinympäristöjen tilan edistämisen priorisointisuunnitelmaksi ja arvio suunnitelman kokonaiskustannuksista. *Suomen ympäristö*, 8/2015.

Kotiaho, J. S. et al. (2021). Metsäluonnon turvaava suojelun kohdentaminen Suomessa. Suomen Luontopaneelin julkaisu (julkaisu lokakuussa 2021)

Kärkkäinen, L. al. (2021). Kustannusvaikuttavat keinot metsäluonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2021:21